

Adiller, S. (2013). Alikoç Köyü (Makedonya) özelinde kadının evlilik göçü, *Sosyoloji Dergisi*, 3. Dizi, 27. Sayı, 2013/2, 177-195.

Alikoç Köyü (Makedonya) Özelinde Kadının Evlilik Göçü*

Selda Adiller**

Özet: Balkanlar, coğrafi, tarihi, siyasi ve kültürel yapısı gereği göç olgusuna aşındır. Balkanlaşma göçü, Balkanlar'dan Türkiye'ye doğru yaşanmış, tarihi ve siyasi içerikli göçlere örnektir. Göçler, birey ve kitle düzeyinde yaşanmış, zamanla değişen bir niteliğe bürünmüştür. Değişim, başta ekonomik gereksinimler olmak üzere, artık özellikle Makedonya topraklarında evlilik üzerinden gerçekleşmektedir. Böylece siyasi ve tarihi sebeplerle yaşanmış göçler giderek evlilik göçlerine yerini bırakmaktadır. Bu bağlamda bu çalışma, Makedonya, Alikoç Yörüük Köyünde evlilik aracılığıyla gerçekleşen kadın göçüne eğilecektir. Evlilik aracılığıyla yaşanan kadın göçü, Alikoç Köyünde görünmez bir niteliktedir. Oysa kadının göç olgusu içerisindeki niteliği ve önemi, yapılan ulusal ve uluslararası araştırmalarla gün geçtikçe açığa çıkmaktadır. Çalışma, Alikoç Köyünde görünmez olan ve gün geçtikçe artan kadın göçünü görünür hale getirmeyi amaç edinmektedir. Bu amaçla 2010-2011 yılları arasında gerçekleşen altı aylık alan araştırmasıyla elde edilen bilgiler, literatür çalışmalarıyla desteklenmiş, köy muhtarının verdiği bilgiler ile güncellenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Evlilik Göçü, Makedonya, Makedonya Yörüükleri, Alikoç Köyü

Woman's Marriage Migration Based on Alikoç Village, Macedonia

Abstract: The Balkans is familiar with the phenomenon of migration due to its geographical, historical, political and cultural structure. One of the historical and political migrations is Balkanization migration. The migrations occurred at the individual and the mass level. They occurred because of the economic needs and, especially in Macedonia, through marriage. Thereby, while the political and the historical migrations are decreasing, the women's migration through marriage is increasing. This study mentioned the migration through marriage in Alikoç Village, Macedonia.

The women's migration occurred through marriage is invisible in Alikoç. However, the qualification and importance of women in the migration is increasingly revealed through national-international researches. This study aims to make the invisible and the increased migration of women more visible. Hence, the information obtained from 6 months field research (2010-2011) was supported with the literature studies and were updated with the information from villager.

Keywords: Migration, Marriage Migration, Macedonia, Macedonian Yuruks, Alikoç Village

* Yazar Kosovalı olup, 1999 yılındaki savaşı Türkiye'ye (geçici de olsa) göç etmiştir. Bu tecrübenin yazarı tarafından birikimle kaleme alınan makale, temel olarak Yeditepe Üniversitesi Antropoloji Bölümü'nde yapılan yüksek lisans tez çalışmasından türetilmiştir. Tez, Makedonya'nın Radoviş kasabasına bağlı Alikoç köyünde gerçekleştirilen 6 aylık bir alan araştırmasına dayanmaktadır.

** Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Sosyoloji Bölümü, adiller@ankara.edu.tr.

Giriş

Günümüz dünyası farklı yön ve niteliklerde gerçekleşen göç olgusuyla karşı karşıyadır. Ancak böylesi bir göç olgusu, Castles'in dile getirdiği gibi (2008, s. 29), toplumların göç yoluyla etnik olarak farklılaşmayı istemesi üzerine gerçekleşmiş değildir. Bunun altında farklı nedenler, etkenler söz konusudur. Dolayısıyla göç olgusuna bakmakta birden çok etkeni göz önünde bulundurmamak, olgunun anlaşılabilirliği noktasında önemlidir.

Yaşanan savaşlar ve ekonomik gereksinimler göçlerin başlıca tetikleyici etmenleri arasında yerini almaktadır. Ancak toplumsal cinsiyeti içeren sosyal etmenler de göz ardı edilemeyecek önemdedir. Dolayısıyla göç olgusuna siyasi ve ekonomik etmenlerin yanı sıra cinsiyet bağlamında da bakmak gerekir. Özellikle son birkaç yılda görünür hale gelen kadın göçleri, toplumların sosyal, demografik ve ekonomik anlamda dönüşümlerini beraberinde getirmektedir. Sadece alıcı konumda bulunan ülkeler (*receiving countries*) açısından bakıldığında kadın göçleri ülkelere sosyal ve ekonomik katkı sağlar durumdadır (Kofman ve ark., 2000). Demografik açıdan bakıldığında ise alıcı ülkenin nüfusunda artış yaşanırken, gönderici ülkenin nüfusu göç eden kadın sayısı kadar azalır. Çalışma, bu noktada, Avrupa ölçeğinde görünürlüğü eskiye nazaran bir nebze de olsa artış gösteren kadın göçünün Doğu Makedonya (Alikoç Köyü) özelindeki görünümüne eğilmektedir.

Çalışma, 10 Temmuz 2010 ila 10 Ocak 2011 yılları arasında gerçekleştirilmiş etnolojik bir araştırmanın verileri üzerinde temellenmektedir. Elde edilen veriler, kadının evlilik üzerinden göç ettiğini destekler mahiyettedir. Bu tespit, literatür çalışmasıyla desteklenerek kadın göçüne odaklı bir çalışmanın ortaya konulmasına olanak sağlamıştır. Katılımcı gözlem tekniğinin yanı sıra nitel bir araştırmanın unsurları arasında yerini alan mülakat tekniğine de başvurulmuş araştırmada 14-70 yaş aralığında bekâr, evli ve evlenme niyetinde olan 113 kadınla birebir görüşülmüştür. Kadınlarla yapılan görüşmelerdeki amaç, kadının göçe dahil olmasındaki etkenleri bulmak, göçün niteliği ile göç kararındaki etmenlerin neler olduğunu anlamaktır.

Göç Olgusu

Göç ilk yaşam biçimi olarak tanımlanabilirken (Tekin, 2007, s. 44); sınırları aşan bir akış olarak da anlam bulmaktadır (Diken, 2007, s. 42). En genel haliyle, bir birimden diğerine yönelmiş *insan hareketliliği*dir (Roseman, 1971, s. 589). Böylesi bir insan hareketliliği, "vatana/yuvaya dönüş" olarak isimlendirilen ve bir birimden geri dönme kaydıyla başka bir birime doğru yaşanabilirken, "göç" adı altında ve bir daha geri dönmeme kaydıyla da gerçekleşmektedir (Roseman, 1971, s. 589, 590). Peterson, *The types of migration* isimli çalışmasında göçleri (1) *ilkel, zorlama veya atanmış*; (2) *serbest* ve (3) *kitlesel* olarak

sınıflandırır (1958, s. 259-262-263); Castles ise göçü; (1) *ekonomik temelli göç* ve (2) *siyasal temelli kaçış* olarak iki kategoriye böler (2008, s. 44).

Göç, *yasal* veya *yasal olmayan* yollarla gerçekleşebilmekle birlikte (Civan ve Gökalp, 2011, s.) göç hareketine katılanların sayısı dikkate alınarak *münferit* ve *kitle göçleri* diye de ikiye ayrılabilir (İpek, 2006, s. 17). Erbaş (2009, s. 189) göçün, yöneliş itibarıyla *iç göç* ile *uluslararası göç* diye sınıflanabileceğini; yine dönemin şartlarına bakılarak da *politik-ekonomik göç ayrımı* ile *mülteci-göçmen işçi ayrımının* da yapılmaya başlandığını belirtir (Erbaş, 1999, s. 33). Benzer bir sınıflama da *işçi göçü*, *aille birleşimi*, *mülteciler*, *öğrenci göçü* ve *illegal göç* diye de yapılabilmektedir (Soytürk, 2012, s. 2314).

İnsanları göç hareketine sevk eden nedenler üzerinde durulacak olursa, bunların ilki ekonomiyle doğrudan bağlantılı olan *itici (push)* ve *çekici (pull)* etkilerdir ki bu türdeki göçler gelinen ve gidilen ülkenin ekonomik kalkınmışlığı ve istihdamı ile ilişkili iken, diğerleri ise demografik, sosyo-ekonomik, siyasi ve çok yönlü (*miscellaneous*) faktörlerden oluşmaktadır (Kainth, 2009, s. 87).

İçduygu (2010, s. 22), uluslararası göç hareketlerinin; 20.yüzyıl boyunca artan küresel bütünleşmenin de etkisiyle dünya çapına yayıldığını, buna bağlı olarak da her ülkenin kendi ekonomik, toplumsal ve siyasal yapılanması ve geleneği içinde, uluslararası göç olgusuyla farklı düzeylerde karşılaştığını ve bu olguya farklı tepkiler¹ geliştirdiklerini belirtir. 20. yüzyılın son çeyreğinde özellikle uluslararası göçün üç türü belirgin hale gelmeye başlar. Bunlar, yasa dışı göçleri de içeren *işgücü ve geçici göçler*, *mevcuri göçler* (mülteci hareketi) ve *uluslar arası emeklilik göçleri* olarak gösterilebilir (Bell ve ark., 2010, s. 16).

Göçe dair çalışmalara bakıldığında ise, bu konuya yönelik araştırma ve çalışmalar özellikle 19.yüzyıldan itibaren görünür hale gelir (Abadan-Unat, 2002, 4). İçduygu (2010, s. 19), modern öncesi dönemdeki nüfus hareketliliğinin sınırlı düzeyde kaldığını, dolayısıyla göç diye tanımlanan olgunun, modern topluma ait bir olgu olduğunu dile getirir. Castles benzer bir düşünceyle, göçü, modernleşme ve küreselleşmenin bir göstergesi sayar (2008, 44). Dolayısıyla göç, temelde modernitenin ürettiği bir kavram olma niteliğine bürünür (Tekeli, 2007, 447).

Göç kavramı ile ilgili olarak alanda yapılmış ilk kayda değer rapor Erns Ravenstein'in kaleme aldığı "Göç Yasaları" (*Laws of migration*) isimli çalışmadır (Dorigo ve Tobler, 1983). Çalışma, Avrupa ile Kuzey Amerika'ya doğru yaşanan insan hareketliliğine dair açıklamalara dayanmakla birlikte, temelde endüstrileşme ve kentleşme olgusuna eğilmektedir (Çağlayan, 2006). İtme-çekme kuramı,

¹ Geliştirilen tepki, göç politikaları olarak gün yüzüne çıkar. Göç politikaları (Diken, 2007), "akışları sınıflandırma, kodlar, temsil ve fanteziler yoluyla saptama, durgunlaştırma ve yerleştirme amacıyla ortaya çıkmış çabalarıdır." Bu çabalara örnek olarak, eritme (*asimilasyon*), farklılaştırılmış dışlama (*differential exclusion*) ve çokkültürlülük (*multiculturalism*) politikaları verilebilir (Abadan-Unat, 2002).

kesişen fırsatlar kuramı, merkez-çevre kuramı, göç sistemleri kuramı ile ilişkiler ağı kuramı gibi çalışmalar göç olgusuna dair ortaya atılmış belli başlı teorik görüşlerdir (Çağlayan, 2006).

Dasgupta, göç çalışmalarının, göç kararını veren birey (*individual*), ekonomik dönüşün beklentisine dayanan karar (*decision*) ve son olarak kırsaldan kentsel alana hareket (*move*) gibi üç büyük varsayımı takip ettiğini belirtir (1982, s. 5). Uluslararası işgücü göçünü açıklamaya çalışan çalışmalar ise yerli ile göçmen arasındaki ekonomik yarışa odaklanan teoriler; iki grup arasındaki kültürel anlaşmazlığa yönelenler ile göç kontrol politikaları üzerinde çok yönlü anlaşma ve uluslararası ilişkilerin etkileriyle mücadele eden teoriler olarak sıralanabilir (Meyers, 2004, 5-7). Castles, göçe dair yaklaşımları ekonomik, tarihsel-yapısalcı ve göç sistemleri olmak üzere üçe ayırır (2008, s. 30).

Bir diğer sınıflamada iki yaklaşım söz konusudur:² (1) *Marksist yaklaşım* ve (2) *sınıfı-yadsıyan Marksist olmayan yaklaşım* (Erbaş, 2008, s. 5). Marksist yaklaşım ile Marksist olmayan/çoğulcu yaklaşımlar, Meyers'in çalışmasında ekonomik yarışa dair teorinin içerisinde gösterilmektedir. Buna göre, Marksist yaklaşım, ekonomik faktörlerle birlikte sınıf-temelli politik gelişimlerde göç politikalarını şekillendirmekte; ikinci gruba dahil olanı ise (yazarın tabiriyle çoğulcu model) devletin grup ve partilere ait sosyal çıkarlar için tarafsız alan olarak hizmet verdiği iddiasıyla yapılanmaktadır (2004, s. 6).

Göçün ekonomik ve siyasi temelli türleri ve açıklamaları haricinde sosyal boyutu ele alındığında ve bu sosyal boyutun toplumsal cinsiyete³ değen yanı özelinde inceleme yapıldığında, *göçün kadınsılaştığı* fikrine karşın göçteki kadının deneyimlerinin hala görünmez olduğu, ayrıca göçün *erkeğe özgü bir serüven* olarak yaygınlık kazandığı anlaşılır (Öztan, s. 2010). Wilbert benzer bir düşünce ile göç sürecine katılan kadının tarih boyunca göç hareketine katılımının görmezden gelindiğini belirtir (2007, s. 164). Kadını içeren göç hareketinin görünür hale gelişi veya en azından Avrupa ekseninde kadının göçü ise son iki yüzyılda tartışılır hale gelir (Kofman, 1999). *International Migration Review* isimli dergiye hazırladığı "Birds of passage are also women..." (Göçmen kuşlar da kadındır/dışidir) başlıklı makale ile Mirjana Morokvasic, kadının görünmezliği noktasında mevcut eğilimi gözler önüne sermeye çalışır (Kofman, 1999, s. 169).

² Bu iki yaklaşım dışında uluslararası göçe dair ortaya atılan belli başlı çağdaş yaklaşımlar şunlardır: Neoklasik Ekonominin Makro Kuramı, Neoklasik Ekonominin Mikro Kuramı, Yeni Ekonomi Kuramı, İkiye Bölünmüş Emek Piyasası Kuramı, Dünya Sistemleri Kuramı, Kurumsal Kuram, Kümülatif Nedensellik ve Göç Sistemleri Kuramı (Abadan-Unat, 2002; Massey ve ark. 1993; Bell ve ark. 2010).

³ Toplumsal cinsiyet, erkek ve kadın arasındaki "gerçek" toplumsal farklılıklardan çok cinsel/biyolojik farklılıklarıyla tanımlanan özneler grubuna ilişkin söylem tarzı olarak ifade edilebilir (Yuval-Davis, 2003: 32).

Morokvasic (1984, s. 887-888), dönemin (1980'lerin) verileri ışığında, kendi ülkesi dışında doğan üç milyon kadının var olduğunu; bu kadınların da daima çalıştıklarını ancak ekonomik aktivitenin dışında tutulduklarını belirtir. Kadının göç bağlamında “ikincil” veya “bağımlı” hali (Öztan, 2010, s. 32), genel kabul gören düşünce öbeğine göre, kadının *kayıt dışı çalışan* olarak emek gücü dışında iş görmesi –ki buna evlerde yapılan temizlik gibi işler örnek verilmektedir– ile ilişkilidir (Morokvasic, 1984; Schierup ve ark., 2006; Akçapan, 2007). Kadının uluslararası göç hareketlerine dâhil olmasında başlıca nedenler ise aile birleşimi ve evlilik olarak gösterilir (Wilbert, 2007, s. 164) ki bir eşe bağlı olmak kadar bir kardeşe veya babaya bağlı olmak da söz konusu olabilir. Türkiye’de kadın göçüne ilişkin erişime açık literatür çalışmaları, kadının evlilik üzerinden göçüne⁴ odaklanır. Öztan (2010, s. 35), Türkiye’den Hollanda’ya doğru yaşanan kadın göçlerinin temeldeki nedenlerinin evlilik ve aile birleşimi olduğunu belirtir. Aylin Akpınar (2007), İsveç’te yaşayan Türk kadınlarının göçüne onların “evlilik stratejisi” ekseninde bakmakta; Kalaycıoğlu ve arkadaşları ise (2010) ulus ötesi erkek göçüne, geride kalan kadın ve çocuklara olan etkisi bağlamında yaklaşmaktadır.

Türkiye ile Makedonya Arasındaki Göçler

Tekeli, Türkiye’de yaşanan göçleri dörde ayırır (2007, s. 453): *Kentleşme göçleri, kentler arası göçler, yaşam güzergâhı göçleri ve Balkanlaşma göçleri*. Kentleşme ve benzeri göç hareketlerinin, dünya ölçeğinde görünürlüğü mümkün iken, Tekeli’nin *Balkanlaşma göçü* dediği göç türü, Türkiye’nin tarihsel bağlarına dokunan bir niteliğe sahip olması nedeniyle Türkiye’ye özgü bir göç türü olarak tanımlanabilmektedir.

Türkiye’den Makedonya’ya Göçler

Balkanlar’a yönelik yaşanan Türk göçü, Osmanlı dönemi ve öncesine kadar geri gidebilirken, Osmanlı dönemi göçler, Anadolu Yörüklerinin öncülüğünde; ilk olarak Gökbilgin’in verilerine göre (2008, 13-14-15), I. Beyazıt döneminde başlar. Yörükler, Batı Anadolu, Marmara Bölgesi ile Orta Anadolu’dan Balkanlar’a doğru bir yolculuğa koyulur (Sümer, 1999, 11). Balkan coğrafyasına vardıklarında Yörüklerin tamamı farklı bölgelere dağılır. Bir bölümü Makedonya’nın doğu kesimlerinde kalan dağ yamaçlarına yönelerek burada yerleşik hayata geçer. Böyle bir yerleşmenin/yerleştirilmenin amacı ise Halaçoğlu’nun tabiri ile (1994, 25) bölgenin “şenlendirilmek” istenmesidir.⁵

⁴ Evlilik göçü (*marriage migration*), kültürler arası gelecek bağı için olanak yaratan göçün ilk basamağını temsil etmektedir (Williams, 2010).

⁵ “Şenlendirme” ıssız ve insansız bölgelerin, yol ve sınır güvenliği açısından insanla donatılması, askeri ve stratejik anlamda tehlike yaratmayacak bir hale büründürülmesi şeklinde tarif edilebilir.

Balkanların şenlendirilmesi amacıyla Anadolu'dan Balkanlar'a yapılan göçler⁶, XV. yüzyıl ile XVII. yüzyıl arasında büyük bir hızla devam eder, XVII. yüzyıldan itibaren ise şaşılacak şekilde görülmez olur (İnbaşı, 2003, 15-16). Dolayısıyla bu tarihten başlayıp, Osmanlı'nın güç kaybetmeye başlayacağı döneme kadar halk, Osmanlı'nın himayesinde kaderin ortak işvesine tabi olur. Şenlendirmenin uygulandığı alanlara bakılacak olursa, Yörüklerin yerleştirildiği bütün Balkan topraklarının, Şerifgil'in belirttiği gibi (1981, 64-65), İstıranca Dağları'yla Rodop Dağları'nın tümü, Tuna Nenri boylarından Şar Dağı'na ve Makedonya'ya kadar uzanan alanı içerdığı görülür. Sadece Makedonya'da, Plaçkoviça Balkanı (Lakoviçe) Vadisi ile Ofçebol Ovasını kapsar (Zaim, 2005, 60). Bu da Koneska'nın ifade ettiği haliyle (2004, 79), Doyrıan-Valandova ve Radoviş-İştıp yörelerine ait dağlık kesimlere tekabül eder⁷.

Bugün sayıları azalmakla birlikte, varlıklarını sürdürmenin gayesi içinde olan Yörüklerin büyük bir kısmı, bazı siyasi, sosyal ve ekonomik nedenlerden dolayı zaman zaman geldikleri ata yadigârı topraklara doğru akan bir hareketliliğin, en genel haliyle bir göçün içinde buluşmaktadırlar.

Makedonya'dan Türkiye'ye Göçler

Balkanlar'daki Yörük göçüne, terim itibariyle değil özü itibariyle bakılınca göçün, Osmanlı öncesi ve süresince yaşanan göçlere ilaveten Osmanlı'nın Balkanlar'dan çekilişiyle başlayan büyük çapta nüfus hareketliliğine de ayna tuttuğunu görebiliriz. Balkanlar'dan Anadolu'ya doğru yaşanan göçlerin içeriği, Edward'ın belirttiği gibi (2006, 2), temel olarak *savaş ve etnik temizlik* amaçlarında yikanmıştır.

Balkanlar'ın Osmanlı sonrası göçler tarihi, münferit ve kitle göçlerine tanıklık eden bir tarihtir. Bu coğrafyada yaşanan ilk kitlesel göç hareketi, Çavuşoğlu'nun verdiği bilgilere göre (2007, 124), 1877-78 Osmanlı-Rus savaşıyla başlar, 1912-13 Balkan Savaşı'yla devam eder; 1923-51 dönemleri ile 1968-96 yılları arasındaki göçler ise ferdi ve ailevi düzeyde sürüp gider. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nın akabinde yaşanan göçler sonucu oluşan muhacir miktarı konusunda kesin bir sayı vermek zordur, diyen Arslan' göre

⁶ Kaya'ya göre (2006), 1431 yılında Anadolu'dan Balkanlar'a gelen 335 tımdardan yüzde 30'u yani 100 kadarı Saruhan'dan, Canık'ten, Bolu'dan, Kastamonu'dan, Trakya'da Vize'den ve Engürü (Ankara)'dan sürülüp gelen Müslüman Türklerden oluşur.

⁷ Sözü edilen yöre şunlardır: Ustrumca'ya (Strumica) bağlı olan Türk köyleri, Yüksek Mahalle, Dorlonbos, Memişli, Ormanlı ve Hamzalı'dır (Destan, 2009). Kızıldoğan, Kalıkova, Çalıklı, Dedeli, Pırstan, Bahçebosu, Koçullu ve Bayrambosu, Valandova Belediyesi'ne bağlı köylerdir. Köprülü (Veles) Belediyesi'ndeki Türkler, kasabada dağınmış halde yaşar. Türk köyü olarak Buçım; Türklerle birlikte Makedonların yaşadıkları köyler ise Konçe, Topolnitsa, Radanya ve diğerleridir. İştıp Pırnalı veya Aktaş Pırnalı, Yunuslu, Kepekçili, İştıp Kılağuzlusuz ve Kutsa, İştıp Belediyesi'ne bağlı belli başlı Yörük köyleridir. Radoviş Belediyesi'ne bağlı olan Yörük köyleri şöyledir: Kocalı Köyü, Alikoç Köyü, Pırnalı Köyü, Süpürge Köyü ve Kılağuzlu Köyü. Bu köyle- re ek olarak da ülkenin Batı yakasında Kocacık, Novak ve Elesla Yörük köyleri bulunmaktadır (Kartal, 2002).

(2008, s. 49), günün gerektirdiği şartlardan dolayı yollara düşen muhacirleri sayma imkânı olmamıştır. McCarthy (1998, 105), Osmanlı ve Avrupalı kaynaklara dayanarak sadece 1877 yılında 5 bin kişi ve 15 bin ailenin göç ettiğini yazar.

Türk (ve diğer Müslüman) nüfusun asırlardır yaşadığı topraklara yabancılaştırılması, bölgenin Osmanlı kimliğinden arındırılması düşüncesine hizmet eden fikir tohumlarının Balkan topraklarına serpiştirilmiş ilk halidir. Böylece Kocacık'a göre (1996, 138), "içe yönelik" bir niteliğe bürünen yapıyla göç, güç kaybeden İmparatorluğun batı yakasından doğu yakasına doğru akar. Akıp giden insan kalabalığı, Tekeli'nin (2007, 453) "Balkanlaşma göçü" şeklindeki tanımına, Çavuşoğlu'nun (2006, 151), Bovenkerk'e dayanarak "vatana dönüş" (*repatriation*) veya "dönüş göçü" (*return migration*) dediği kavrama özel bir anlam katar. Çünkü İmparatorluk, Balkanlar'da edindiği toprak büyüklüğü ölçüsünde göç eden insanla yüzleşir ve yapabildiği tek şey göçün getirdiği tüm zorlukları bölge insanına bölüştürmek olur.

Alikoç Köyü ve Kadın Göçü

Çavuşoğlu, *dönüş göçü* kavramını kullanarak, Makedonya'dan Türkiye'ye yönelmiş kitlelerin nereden nereye gittiklerinin açıklamasını içeren bir tespitin teyidini yapar. Ancak sözü edilen tespit, büyük anlatılardan, büyük anlatılar ise eril söylemlerden geçerek, dolaylı bir gidişat üzerinden erkek göçüne çağrışım yapmakta; kadına ve yukarıda da sözü edilen evlilik ile ilişkilendirilen göç türüne yer vermemektedir. Benzer eğilim Doğu Makedonya'da yaşanmış ve yaşanmaya devam eden göçler için de geçerlidir. Başta erkekler ve literatürde de bahsi geçen erkeklere iliştilirilmiş ailelerinin göç hareketliliği ön planda tutulurken⁸, "kadın"ın göçü ayrıca bir çalışmaya konu olmamaktadır. Oysa genel olarak Doğu Makedonya özelde ise Alikoç Köyü, evlilik göçü olarak da tanım bulan kadın göçü ile –diğer, belki de eril denebilecek göç türlerine ek olarak- yıllardır pençeleşmektedir. Dolayısıyla Balkanlaşma göçü veya dönüş göçü olarak ifade bulan Balkanlar ve Türkiye paralelindeki göçlere ya kadının göçü bir alt konu olarak ya da sözü geçen kavramlara kadının göçü dâhil edilerek detaylandırılmalıdır.

Alikoç Köyü

Makedonya'nın doğusunda yer alan Alikoç Köyü, Radoviş Belediyesi'ne bağlı Yörük köyüdür. 548 metre deniz seviyesi yüksekliğiyle, Plaçkovica Dağı (Ağlardağı)'nın eteklerinde bulunmaktadır (Nasteva, 1986, s. 127). 2010 yılı

⁸ Çalışmanın konusu ve sınırlılıkları gereği, köye gelen veya köyden giden erkek nüfusu ile bu hareketliliği yaşamış aileler dışarıda bırakılmıştır.

nüfus sayımına göre⁹ köyün, toplam nüfusu 362 kişidir. Cinsiyet dağılımında 186 erkek ve 176 kadın vardır. Geleneksel Anadolu kültürü ile çevrili köyün temel geçim kaynağına bakıldığında, tütün işi başlıca gelir getirici etkinliktir. Bunun yanı sıra küçükbaş hayvan bakıcılığı ve çobanlık mevcuttur. Evlilikle ilişkili olarak ödenen başlık parası¹⁰ (*baba hakkı*) da önemli bir gelir kaynağı olarak gösterilebilir.

Okur-yazarlığın düşük olduğu köyde, erkeklerin büyük bir kısmı ilk 8 yıllık zorunlu eğitimi tamamlamış, bir kısmı da lise eğitimi görmüştür. Kadınların büyük çoğunluğu ise erkeklerin aksine ilkokul terk veya "4'e kaa" dedikleri ilk dört yıllık eğitimden geçmişlerdir. Buradan hareketle çalışmada sözü geçen kadın göçleri (köye özel bir tabirle gelin göçleri) mevcut durumla ilişkili olarak sadece evlilik üzerinden anlatılacaktır.

Alikoç Köyü'nde evlilik, toplumsal düzeyde soyun devamı, kişisel düzeyde saygınlık belirtisidir. Tek eşli evliliklerin tercih edildiği köyde, evlilikler küçük yaşlarda yapılmaktadır. Bir erkeğin saygınlığı, evli olup olmamasına, kadının saygınlığı ise sahibinin (eşinin) olup olmamasına bağlıdır. Dolayısıyla evlilikler yerel tabirle *mora* (zorunlu)'dır. Dış evlilik kuralının geçerliği olduğu köyde, sülale bağı, baba soyundan kurulur. Sülaleler arası kız alıp verme ise zamanla akrabalık bağına genişlettiğinden kızların çevre Yörük köylerine, diğer Türk köylerine veya diğer ülkelere gelin gitmelerine yol açar.

Alikoç Köyü'nde Kadın Göçü

Osmanlı dönemindeki göçler siyasi ve ekonomik temelde şekillenirken, günümüz Makedonya'sında kadın göçü daha ziyade görünür olmaya başlamıştır. Siyasi ve ekonomik temelli göçlerin yerini, sosyal içerikli göçler; toplumsal cinsiyetin pay sahibi olduğu kadın göçleri almaktadır.

Alikoç Köyü kadını, tarihsel bağlam itibarıyla öncelikle Türkiye'ye göç ile anılsa da, coğrafi şartlar göz önüne alındığında, ilk önce çevre Yörük köylerine doğru bir hareketlilik dikkat çekmektedir. Alikoç Köyünde kadın göçü, tek yönlü bir hareketten ziyade gelip gidişleri içerir; köyden giden gelinler kadar çok olmasa da, köye gelen kadınlar da söz konusudur.

Alikoç Köyüne Kocalı Köyünden gelen on, yine bir başka çevre köyü olan Kulağızlı'dan (Kılağuzlu) beş; Pırnalı ve Radanya'dan ikişer; Kutsa, Ebipli, Süpürge, Selica, Kurtamzalı ve Yüksek Mahalle'den gelen birer gelin söz konusudur. Köyden gidenler ise çok daha geniş bir coğrafyaya yayılmaktadır. Aşağıdaki tablo, köye gelen gelinlerin isim ve soy isim bilgilerini vermekle birlikte

⁹ Köye dair güncel bir nüfus sayımı olmadığından araştırmacının kendi çabalarına dayalı elde ettiği verilerdir.

¹⁰ 3000 ila 3500 Euro ve 15 ila 20 altın arasında değişen miktarlara denk düşer.

geldikleri köyleri göstermektedir. Burada, kültürel yakınlık temel koşul olsa da özeldeki öncelik, coğrafi yakınlıkla ilişkilidir.¹¹

Tablo 1: Alikoç Köyüne Gelen Gelinler ve Geldikleri Yerleşim Yerleri¹²

Kocalı	Şefiye Züberova Naile Aliova Mümine Mustafafova Belgüzar Ömerova Nazmiye Arifova Miradiye Mustafafova Ramize Murat Mümine Aliova Ayşe İsmailova Bariye Yusufov
Kılağuzlu	Nazli Muratova Mümine Seyfulova Ayşe Arifova
Pırnalı	Zahide Mustafafova Asiye Seyful
Radanya	Güldane Yakup Bariye Yusufova
Süpürge	Mümine Ömerova
Ebipli	Zahide Aliova
Kutsa	Fatime Ailova
Selica	Redife Asanova
Kurtamzalı	Elif Üseinova
Yüksek Mahalle	Sefade Ömerova

Köye gelen gelinlere nazaran giden gelin sayısı epeyce fazladır. Dönem dönem artış azalmakla birlikte gelinler, genel olarak köy nüfusuna canlılık katmış; kendileri de birer Yörük kızı olarak gelin gittikleri köyün Yörük öz'ünde bir dönüşüm yaratmamışlardır. Aşağıda verilen tablo, köyden gelin gidenleri göstermektedir. Köye gelen gelinlerden farklı olarak, gidenlerin sayıca çok olması, hem kadınların evlilik göçü bağlamındaki hareketliliğini hem de kadınların gidişlerindeki ortalama tercihlerini ortaya koymasından önemlidir. Görüleceği üzere, savaş veya siyasi çalkantılarla göçen aileler bir yana kadınlar, büyük bir oranda evlilik aracılığıyla göç hareketliliğinde rol almaktadırlar. Or-

¹¹ Alikoç Köyünün de dâhil olduğu yarım hilal şeklinde dizilen Radoviş'e bağlı Yörük köyleri Alikoç Köyünden başlamak üzere Kocalı, Pırnalı Süpürge ve Kılağuzlu'dan oluşur.

¹² Köye gelen ve köyden giden gelinlerin gösterildiği tablolardaki veriler, araştırmacının, muhtarla olan bilgi paylaşımı sonucu derlenmiştir.

talama tercih noktasında ise kültürel anlamda öze bağlılık dolayısıyla kültürel yakınlık daha esnek bir hal kazanmaya başlamakta; coğrafi yakınlık tercihi, gelenlere nazaran gidenlerde ikincilleşerek önceliğini yitirmektedir. Böylece yakın çevre köylerine giden gelin sayısı oranında farklı bölge ve ülkeye (özellikle Türkiye'ye) gidenler de olmaktadır. Kızların birer gelin olarak çevre Yörük köylerine veya diğer bölgelere gelin gitmelerinde evlilik alanının daralması başat rol oynarken, işsiz veya geliri az erkeklerle evlenme, köyün çözüme kavuşturulamamış sosyal ve çevresel şartlarının kadının üzerinde artı baskı oluşturması itibariyle göç bağlamında diğer nedenler arasındaki yerini almaktadır.

Tablo 2: Alikoç Köyünden Giden Gelinler ve Gittikleri Yerleşim Yerleri

Kocalı	Saliye Ş. Züber Kıymet Züber Gülfidan Memiş Saliye Memiş Gülsüm Memiş Gülbahar Züber Nazike Amedova Zinep Derviş Sabriye Useinova Mümine Amedova Dilber Ademova Nazmiye Ahmedova +2 ¹³	Pırnalı	Yaşa Amedova Elbida Ruşit Binnaz Yakup Kıymet Aliova Nazlı Aliova Emine Mustafaova Yaşa Seyful Şahide Yakup Fadime Yakup Mümine Mustafaova Gülsüm Aliova Şerife Aliova
Kılağuzlu	Sadiye Asanova Ürküş Mustafaova Güler Mustafaova Nuriye Muratova Sevdiye Hüseyin Nazike İsmailova Nazike Aliova Nazike Seyful Ramize Yakup	Türkiye	Hatice Yakup Bariye Seyfulova Nazike Memiş Adile Seyful Kerime Seyful Şennaz Züber Emine Aliova Nazike Züber +2
Yüksek Mahalle	Anife İsmailova Cevahir Hüseyin Fidaye Muratova Zeyra Muratova Gülseven Aliova Nazike Ömer Ramize Seyful Selbiye Mustafa +2	Topolnica	Saliye Mustafa Gülbeyaz Ömer
Poçuval	Nazife Seyful Saliye Seyful Yaşa Aliova	Kutsa	Raime Ruşit (öldü) Saliye Aliova Gülnaz Mustafa +1

¹³ “+ rakam” işareti, köy muhtarınca verilen güncel (2013 yılına ait) veriye işaret etmektedir.

Konçe	Zümbül Hüseyin Gülümser Osman Zahide Osman Cevriye Hüseyin	Süpürge	Fatime Ruşit Mümine Yakup Gülümser Züber
Radoviş	Ayşe Hüseyin Selbinaz İsmail Nazife Aliova	Kanatlar ¹⁴	Sabber Aliova Nevres Hüseyin
İştîp	Şevkiye Muratova (öldü) Mümine Mustafafova	Kuçica	Zahide Yakup
Kocacık ¹⁵	Sevdiye Hüseyin	Radanya	Nazife Ömer
İtalya	Sevdiye Aliova		

Alikoç Köyünden gelin giden kızların sayıca fazla olması, ayrıca gittikleri bölgelerin sosyo-ekonomik göstergeleri, tercihlerin nedenlerini kolaylıkla gözler önüne sermektedir. Gelin olarak gidecek kızların içinde buldukları şartların elverişli olması koşuluyla kızların gitmeyi seçtikleri köyler (veya şehirler) maddi olanaklar açısından Alikoç Köyünden daha iyi durumda olanlardır. Buna göre; Kılağuzlu ve Pırnalı gibi coğrafi açıdan yakın olan köyler dışında en fazla gidilen köyler, Kılağuzlu, Yüksek Mahalle ve Kutsa'dır. Köy kızlarının gelin gitmeyi istedikleri ülke ise Türkiye'dir. Türkiye'nin tercih edilmesi tarihsel bağlam ve akraba varlığı gibi sosyal bağlara ilişkin iken, özellikle Yüksek Mahalle'nin tercih edilmesindeki başlıca neden diğer Yörük köylerine nazaran geleneksel yaşam tarzından en erken sıyrılmış olması, buna ek olarak da tarla ve küçükbaş hayvan bakıcılığının Alikoç ve çevre Yörük köylerindeki önemine karşın ilave işler olarak algılanmasıdır.

Köyün, son 50 hatta 60 yıllık geçmişine ışık tutan bir niteliğe sahip olan bu nüfus hareketliliğine yönelik veriler -ki bu verilere göre son 50-60 yılda köyden giden kadın/gelin sayısı 82'dir-, nüfusun yapısına delalet ederken aynı zamanda sosyolojik açıdan dolaylı anlamları içinde barındırmaktadır. Göçler, köy genelinde kadın nüfusunda gözle görülür bir düşüş yaratmakta, yaşanan azalışın görünmezliği ise azalışın temelindeki nüansların seçilebilirliğine gölge düşürmektedir. Sosyolojik açıdan bakıldığında ise Makedon yazar Svetieva'nın (1997, 79), Makedonya'daki Yörük köylerinin tamamında *toplü endogami* (iç evlilik) vardır, düşüncesini çürütür niteliktedir. Diğer Yörük köyleri ile birlikte Alikoç Köyü kültüründe iç evlilik kuralının olmayışı, çevre köylerle evlilik bağının kurulmasına yol açmakta, dolayısıyla gelinler, ya Alikoç Köyüne *gelmekte* veya Alikoç Köyünden *gitmektedirler*.

¹⁴ Pırlepe ve Manastır (Bitola) şehirleri arasında kalan Türk köyüdür. Ülkenin Güneybatısında yer alır.

¹⁵ Debre (Debar)'ye bağlı olup, Atatürk'ün dede yadigarı topraklardır. Ülkenin Batı yakasında kalan belli başlı Yörük köylerinden birisidir.

Sonuç

Savaş ve ekonomi gibi etmenler pençesinde gelişen ve dünya yüzeyine yayılan göçler, istatistikî veriler ışığında şekillenirken, erkeğe özgü bir serüven olarak da belirginlik kazanmaktadır. Ancak yapılan çalışmalar ve incelemeler, göçün bütüncül okumalarından öte bireyi odak noktası alan araştırmalara geçilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Bu da kadınla erkeğin ilişkisel veya ayrı ayrı ele alınmasını beraberinde getirmiştir ki göç olgusunda kadının görünmez olan varlığı bu aşamadan sonra görünür hale gelmeye başlamıştır. Görünürlüğü evlilik ve aile birleşimi üzerinden gerçekleşmekle birlikte vaziyet her ülke ve bölge için eşit düzeyde değişiklik göstermemektedir. Dolayısıyla kadının göç olgusundaki yeri ve niteliği kimi ülkede hala görünmezdir. Makedonya, Radoviş Kasabası'na bağlı Alikoç Köyü bu görünmezliğin açık örneklerindedir.

Duran savaşlara ve baskılara karşın, köy nüfusu gün be gün azalmaktadır. Başlıca nedeni ise köy halkınca tam olarak teşhis edilememektedir. Oysa azalışın temelinde kadın ve kadının evlilik üzerinden gerçekleştirdiği göç hareketi gelmektedir. Köy halkı göç olgusunu başta siyasi nedenler olmak üzere ekonomik nedenler dahil belli başlı etmenler üzerinden gerçekleşen erkek göçü ile bağdaştırmakta, kadına ve onun hareketine dur deme gereğini algılayamamaktadır. Bugün kadınlar, Balkanlaşma göçü bağlamında ve savaş gibi etmenlerle yaşanan erkek baskın göç olgusunu kendi tarafına mecburi etmenlerden dolayı döndürme durumunda kalarak; kültürel ve coğrafi yakınlık başta olmak üzere olanakların izni dâhilinde ana babadan, ata toprağından kopmakta/koparılmaktadırlar. Kopuşlar, çevre Yörük köylerine doğru yaşandığı gibi, çevre Yörük köylerinden Alikoç'a doğru da yaşanmakta, geliş-gidişli bir kadın hareketliliği ortaya çıkmaktadır. Kocalı, Kulağızlı, Pırnalı, Radanya, Kutsa, Süpürge ve Yüksek Mahalle gibi çevre Yörük köylerinden gelen kadınlara –gelinlere– ilaveten, yine aynı köy ve hatta Türkiye gibi başka bir ülkeye doğru da göçler yaşanmaktadır. Yaşanan evlilik göçleri, kültürel yakınlıkla bağlantılı olarak kültürel dokuda çok büyük değişim yaratmamasına karşın, nüfusun değişkenlik kazanmasına, çoğu zaman da gidilen bölgede nüfusun azalmasına yol açmaktadır. Alikoç Köyü örneğine bakılacak olursa 2010 yılı nüfus verilerine göre, köyde 186 erkeğe karşın 176 kadın yaşamaktadır. Kadın nüfusu da göz önünde bulundurularak, son 50-60 yılda sadece evlilik aracılığıyla giden kadın sayısı 82'dir ki bu oran, belli bir düzeyde seyreden nüfus yapısının devriminde önemli bir rakama tekabül etmektedir. Kadınlar, eğitim ve seyahat gibi olanaklardan uzak, bir eşe, bir babaya, bir erkek çocuğa veya kardeşe bağlı olarak göç edebilmektedir. Böylesi bir bağlılık ise kadının iki türlü göçüne imkân tanımaktadır. Buna göre, bir babaya, bir erkek çocuk veya kardeşe bağlı yaşanan göçlerde kadın, ailevi düzeyde, bir eşe bağlı göçlerde ise evlilik aracılığıyla göç edebilmektedir. Siyasi ve az da olsa ekonomik gereksinimlerin

azalmış olması, kadının ailevi düzeyde gerçekleşen göçünü azaltsa da evlilik aracılığıyla yaşanan kadın göçlerine bir çare bulunamamaktadır. Evlilik göçlerinin içe yönelik olması ile dışa yönelik olması arasında da farklar vardır. İç göçlerin (Doğu Makedonya sınırları içerisinde yaşanan göçlerin) Yörük nüfusuna olumsuz bir etkisi yoktur ancak gün geçtikçe artan dış göçler, bölgedeki Türk nüfusunun sayıca azalmasına neden olmakta ve her giden gelinle birlikte dış göç teşvik edilmekte, gençler daha iyi bir yaşam hayaliyle (özellikle Türkiye'ye yönelik) dış göç vaat eden evlilikler yapmaya yönelmektedir.

Sosyolojik anlamda evlilik göçlerinin nedenlerine bakıldığında ilk olarak, köyün dış evlilik kuralı ile çevrili bir kültüre sahip oluşu gelir. Böyle bir yapıda evlilik alanı daraldığından gençler, akraba kız veya erkeklerle evlenmemek adına çevre Yörük (veya Türk) köyelerine/kasabalarına veya başka ülkelere gelin gitmekte/gelin gelmektedirler. Gidilen köylerin seçimi de farklı bir noktaya temas etmesi bakımından dikkate değerdir. Buna göre, özellikle giden kadın/gelin bağlamında Kocalı, Kulağızlı, Pırnalı, Kutsa, Yüksek Mahalle gibi köylerin tercih edilmesinde, yöre halkının da dile getirdikleri gibi Alikoç Köyüne nazaran ekonomik anlamda daha gelişmiş –erkeklerin iş ve gelir sahibi olmaları gibi– ve sosyal yapı bağlamında daha rahat düzeyde olmaları gelir. Sonuç olarak, Alikoç Köyünde yaşanan ve dolaylı ya da doğrudan çevre Yörük köylerini etkileyen evlilik göçleri, gün geçtikçe artan bir oranda ve dışa (özellikle Türkiye'ye) yönelik bir eğilimle gelişmektedir. Evliliklerin bölge dışına açılması, bölgedeki Türk varlığının geleceği açısından büyük bir tehlike arz eder. Çare, gençlerin Doğu Makedonya topraklarında istihdamı ile doğrudan ilişkilidir. Böylece istihdam edilen her Yörük/Türk genci, gelecek kaygısı olmayan bir evliliğin eşsiz adayı olur. Gençler geleceklerini, başka ülkelerde (örneğin Türkiye'de) aramak yerine kültürel ve coğrafi yakınlığı göz önünde bulundurarak doğdukları topraklarda arar, bulurlar.

Adiller, S. (2013). [Extended Abstract] Woman's marriage migration based on Alikoç Village, Macedonia, *Turkish Journal of Sociology*, 2013/2, 3/27, 190-195.

EXTENDED ABSTRACT

Woman's Marriage Migration Based on Alikoç Village, Macedonia*

Selda Adiller**

The most common meaning of migration is mobility of people. It may occur both at national and international level, at individual or mass level, short and long term. It can be categorized as labor migration, family reunification, refugees, student migration and illegal migration as well as reversible or permanent. There are mostly economic and political reasons for worldwide migrations. Pusher, puller and transmitter factors (economic) plays a major role in the migration and war, isolation, assimilation are the main ones of political migration.

In general, seeing the population as remarkable in the state dates back to 6th century B.C. However, becoming remarkable of the population movement is a new fact.

The handling of this movement as a matter become possible with the modern age that led to spreading of the national movement to the global level. Therefore, modernity makes the migration phenomenon a research subject. The report called "Laws of Migration" is the first significant study in this context. Following this report, different theories and approaches are developed.

Examining the migration phenomenon draws lines between the visible and invisible. Accordingly, while the men take important part of the migration, hence becoming invisible; families of the men remain just family of the men. This cannot be examined further as a partner. Thus, in the migration, women are seen as a dependent or secondary fact and cannot get visibility independently. The women's place in the process of migration begins to become visible with the study called "*Birds of Passage Are Also Women*". Then, women have become known with family reunification or women's migration via marriage. Involvement of women in the migration or increasing visibility of them, to some extent makes social gender visible. Here, social gender can

* This article is mainly based on the M.A. Thesis by the author at Yeditepe University Department of Anthropology.

** PhD Candidate, Ankara University Faculty of Languages, History and Geography, Department of Sociology, sadiller@ankara.edu.tr.

be described as a discourse style manifesting the group of subjects who are defined by their own biological differences rather than social differences between genders.

Migrations in the Balkans are associated with the historical, social, geographical and political elements; however do not include women's marriage. Balkanization migration is an example of the political and historical migrations.

The migrations during and after the Ottoman Empire's withdrawing from Balkan's region have significant importance in despite of the migrations developed through many wars and conflicts in Balkan. Migrations occur by sending the mostly Turkish and Muslim masses from Balkan to the Anatolia. In constitution of the migrations, primary factors are war and ethnic cleansing. The first movement began with the Ottoman-Russian War and goes on with the Balkan Wars in 1912-13. The return or the repatriation migration occurred as a result of this war. The migration of the masses from Balkans continued to different locations and with the different reasons nowadays not as much as the intensive wave of migration in the period of war and ethnic cleansing. The Turkish population in the Balkan gravitate to the migration because of the economic needs first, especially Turks in the Eastern Macedonia, mostly Yuruks, experience migration via marriage. Thus, Balkanization migrations have become feminine over time.

This study refers to changing migration in the East Macedonia in general, specially focusing on women's marriage in the Alikoc Yuruk Village. In this context, the field research made in 2010-2011 provides the collection of information about marriage migration, where information is updated with the public interview. Understanding of this correctly requires examining descriptions and types of the migration and the meanings of the migration. Consequently, this study approaches women's migration in Alikoc, Macedonia. The matter is women's invisible migration via marriage.

Most of the Turks in the Eastern Macedonia are Yuruk and live on the mountain slopes of region. Yuruks have been in the expansionism of the Ottoman Empire and were forced to migrate to Balkan for the cheering desolate regions in the period of Beyazit. Yuruks in the Balkan live in the areas that extend from Strandja Mountain to the Rodophe Mountain, from the Danube to Shar Mountain. Yuruks in Macedonia live in the territories that belong to Doyran-Valandovo and Radovis-Stip. These regions involve Radovis, Stip and Strumica Municipality. Alikoc is one of the Yuruk villages in Radovis; where according to the 2010 census, there are 362 inhabitants. Also, Kocalı, Pırnalı, Supurge and Kılağuzlu are Yuruk villages too in Radovis Municipality.

The Yuruks in the Alikoc Village who keep the Anatolian culture alive in Macedonia face a new wave of migration again. Although a number of newborn remains at the normal level, population is decreasing, associated with the women's migration from Alikoc to neighboring Yuruk villages or Turkey. The underlying reason of the women's migration from a village to another region is the marriage and women migrate via marriage. In the social structure of the villages, marriage is necessary for each person. While the reputation of a man depends on being married or otherwise, a woman's depends if she has a husband. Marriages are made at early ages and for once only and are seen as the continuity of the lineage at the social level and reputation at the personal level. It is made by giving dowry about 3000 to 4000 Euro and 15 to 20 gold.

According to the information obtained from the 50-60 years history of the village, 82 women have left from the village via marriage. There are women who come from neighboring Yuruk villages but their numbers are less than number of the women who have left. Most of the women who have leaved via marriage prefer neighboring Yuruk villages such as Kocalı, Pırnalı and Kılağuzlu, farther Yuruk villages such as Yuksek Mahalle, Kutsa and Supurge; Turk villages such as Konçe and Poçuval. The marriage migrations in Alikoc Village and neighboring Yuruk villages have main sociological meanings. Accordingly, the absence of endogamy in the most of Yuruks manifests the necessity of getting married with the person who is not from the family. Additionally, a limited number of population in the village restricts the choices of marriage, entails them to gravitate to different regions or countries. The marriage migrations to Turkey consist of historical and cultural connections and the marriage migrations to neighboring Yuruk villages consist of cultural and historical affinities.

Keywords: Migration, Marriage Migration, Macedonia, Macedonian Yuruks, Alikoç Village

Kaynakça | References

- Abadan-Unat, N. (2002). *Bitmeyen göç konuk işçilikten ulus-ötesi yurttaşlığa*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi.
- Akçapar, K. Ş. (2007). Batı Avrupa'da yaşayan Türk 'ithal gelinler' ve entegrasyon sorunları: Belçika örneği. *Kökler ve yollar: Türkiye'de göç süreçleri*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Akpınar, A. (2007). İsveç'te yaşayan Türk kadınlarının soyla ilişki ağları, evlilik ve boşanma durumları. *Kökler ve yollar: Türkiye'de göç süreçleri*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Arslan, S. (2008). Balkan Savaşları sonrası Rumeli'den Türk göçleri ve Osmanlı Devleti'nde iskânları. Trakya Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bell, S. (2010). Migration and land use change in Euope: A review. *Living Reviews*. Sayı 4, <http://landscaperesearch.livingreviews.org/Articles/lrlr-2010-2/download/lrlr-2010-2Color.pdf>.
- Castles, S. ve Miller, J. M. (2008). *Göçler çağı: modern dünyada uluslararası göç hareketleri*. Akbulut, İ. (Çev.), İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Çağlayan, S. (2006). Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler -Enstitüsü Dergisi* (İLKE), Sayı 17, Güz 2006, s. 67-91.
- Çavuşoğlu, H. (2006). Yugoslavya-Makedonya'dan Türkiye'ye 1952-67 kitlesel göçü ve Bursa'daki göçmen kesimi. *Mülkiye*, Sayı 251, Cilt XXX, s. 151-184.
- Çavuşoğlu, H. (2007). "Yugoslavya-Makedonya" topraklarından Türkiye'ye göçler ve nedenleri. *Bilgi*, Sayı 41, s. 123-154.
- Civan, E. O. ve Gökalp, A. (2011). Göçmen işçi kavramı ve göçmen işçilerin iş sağlığı ve güvenliği. *Çalışma ve Toplum*, Sayı 1, s. 233-264.
- Dasgupta, B. (1982). *Migration and development: major features of migratory movements in India*. Fransa: Unesco.
- Destan, Y. (2009). *Strumica Bölgesi'nde yaşayan Türklerin dini anlayışı*. Uludağ Üniversitesi Lisans Tezi.
- Diken, B. (2007). Göç: eleştiri ve politika ötesi. *Kökler ve Yollar Türkiye'de Göç Süreçleri*, İstanbul.
- Dorigo, G ve Tobler, W. (1983). Push-pull migration laws, *Annals Of The Association Of American Geographers*, Sayı, 73(1), s. 1-17.
- Edwards, B. M. (2006). Patterns of migration in The Balkans. *MMO Working Paper* no. 9.
- Erbaş, H. (2009). Kapitalizm, küreselleşme, göç ve kimlik. *Küreselleşme, Kapitalizm ve Toplumsal Dönüşümler*. Ankara: Palme Yayıncılık.

Erbaş, H. (1999). Metodoloji tartışmaları ışığında göç ve etnisite. *Ankara Üniversitesi DTCTF Sosyoloji Dergisi*. Sayı: 2, s. 17-39.

Erbaş, H. (2008). Identity dilemma: gender and a sense of belonging or alienization. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*. Sayı: 48, s. 1-26.

Gökbilgin, M. T. (2008). *Rumeli'de Yürükler, Tatarlar ve Evlad-ı Fatihan*. İstanbul: İşaret.

Halaçoğlu, A. (1994). *Balkan Harbi sırasında Rumeli'den Türk göçleri (1912-13)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

İçduygu, A. (2010). Türkiye'de uluslararası göçün siyasal arkaplanı: Küreselleşen dünyada "ulus-devleti inşa etmek ve korumak", *Türkiye'de uluslararası göç: Toplumsal koşullar-bireysel yaşamlar içinde* (s. 17-40), B. Pushev ve T. Wilkoszewski (Ed.), M. Çomak (Çev.). İstanbul: Kitap.

İnbaşı, M. (2003). *Tarihsel perspektif: Türklerin Balkanlar'a yerleşmesi. Balkan Türkleri Balkanlar'da Türk Varlığı*. Ankara: ASAM.

İpek, N. (2006). *İmparatorluktan ulus devlete göçler*. İstanbul: Serander.

Kainth, S. G. (2009). Push and pull factors of migration: A case of Brick Kiln Industry of Punjab State, *Asia-Pacific Journal of Social Sciences*, Sayı 1, s. 82-116.

Kalaycıoğlu, S., Çelik K. ve Beşpınar, U. F. (2010). "Gitmek mi zor kalmak mı?": Avrupa'ya erkek göçü ve geride kalan kadının gözünden göç deneyimi. *Edebiyat Fakültesi Dergisi (Hacettepe Üniversitesi)*, Cilt 27, Sayı 1, Haziran, s. 123-146.

Kartal, N. (2002). *Atatürk ve Kocacık Türkleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı.

Kaya, F. (2006). *Osmanlı Devleti'nin Rumeli'de uyguladığı iskan siyaseti: XV. XVI. yüzyıllar*. Hacettepe Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Kofman, E. (1999). Female 'birds of passage' a decade later: Gender and immigration in the European Union. *International Migration Review*, Sayı 33/2, s. 269-299, <http://www.postcolonialeurope.net/uploads/Kofman,eleonore.pdf>.

Kofman, E., Phizacklea, A., Raghuram, P. Ve Sales, R. (2000). *International migration in Europe*. Londra: Routledge.

Kocacık, F. (1996). 1878-1900 yılları arasında Balkanlar'da Anadolu'ya yönelik göçlerin Anadolu'daki sürekli yerleşme yerleri ve toplumsal yapıya etkileri. *Toplum ve Göç*, III. Ulusal Sosyoloji Kongresi, Mersin.

Koneska, E. (2004). *Jypyun/Yörüks: A Turkish ethnic community in Macedonia (Makedonya'da yaşayan Türk etnik topluluğu)*. Engüllü, S. (Çev.) Üsküp: Museum of Macedonia.

Massey, S. D. ve ark., (1993). Theories of international migration: A review and appraisal *Population and Development Review*, Sayı 19, s. 431-466.

- Meyers, E. (2004). *International immigration policy: A theoretical and comparative analysis*. New York: Palgrave Macmillan.
- McCarthy, J. (1998). Ölüm ve sürgün, Umar, B. (Çev.) İstanbul: İnkılâp.
- Morokvasic, M. (1984). Birds of passage are also women..., *International Migration Review*, Sayı 18/4. s. 886-907.
- Nasteva, Y. O. (1986). *Прилог кон Проучубането на Јуруците од Радовишко. Етногенеза На уруците И Нивното Населуване На Балканот*. Üsküp: Manu.
- Öztan, E. (2010). Unutulmuş bir göç ve yurttaşlık deneyimi: İlk kuşak göçmen kadınlar ve Hollanda Türkiyeli Kadınlar Birliği, *Fe Dergisi*, Sayı 2/2, s. 31-49.
- Petersen, W. (1958). A general typology of migration. *American Sociological Review*, Sayı 23, s. 256-266.
- Roseman, C. C. (1971). Migration as a spatial and temporal process. *Annals of the Association of American Geographers*. Sayı. 61. s. 589-598.
- Schierup, U. C., Hansen P. ve Castles, S. (2006). *Migration, citizenship and The European Welfare State*. New York: Oxford University Press.
- Sümer, F. (1999). *Oğuzlar (Türkmenler)*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Svetieva, A. (1997). Ustrumca ile Valandova yöresindeki Yörüklerin sosyal kültürleri hakkında bazı bilgiler, *Sesler Dergisi*. Yıl XXXII.
- Soytürk, M. (2012). Türkiye'den Avusturya'ya işgücü göçü, *Turkish Studies*, Sayı 7/3, s. 2323-2328.
- Şerifgil, M. E. (1981). Rumeli'de Eşkinici Yörükleri, *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, Yıl 2, Cilt: 2/12, s. 64-80.
- Tekin, U. (2007). Avrupa'ya göç ve Türkiye. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, No 37, s. 43-56.
- Tekeli, İ. (2007). Türkiye'nin göç tarihindeki değişik kategoriler, *Kökler ve Yollar Türkiye'de Göç Süreçleri*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Yuval-Davis, N. (2003). *Cinsiyet ve millet*. Bektaş, A. (Çev.) İstanbul: İletişim.
- Zaim, B. (2005). *İştîp ve Köprülü hatıraları*. İstanbul: Şehir.
- Williams, L. (2010). *Global marriage cross-border marriage migration in global context*. New York: Macmillan.
- Wilpert, Czarina. (2007). Göçte cinsiyet ve istihdam. *Kökler ve yollar: Türkiye'de göç süreçleri*,